

Stockholm den 2 december 2024

R-2024/1788

Till Försvarsdepartementet

Fö2024/01478

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 6 september 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över SOU 2024:59 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet - en modern och ändamålsenlig lagstiftning, nedan kallat Utredningen.

Sammanfattning

Utredningens förslag går i korthet ut på att göra en översyn av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och med anledning därav lämna nödvändiga författningsförslag. Syftet med detta är att säkerställa att reglerna anpassas till den tekniska utvecklingen, omvärldsutvecklingen jämte de försvars- och säkerhetsmässiga behoven samtidigt som skyddet för den personliga integriteten beaktas. I detta ingår bland annat ett förslag till en ny lag om signalspaning i krig och krigsfara, som behövs för att möjliggöra för Försvarets radioanstalt (FRA) att bedriva en effektiv och ändamålsenlig signalspaning när krig eller krigsfara föreligger. Enligt förslaget ska regeringen under vissa förutsättningar få bestämma när och i vilken omfattning lagen ska börja tillämpas och när lagens tillämpning ska upphöra. Den föreslagna lagen ska ge FRA utökade möjligheter att få signalspana, exempelvis genom att även inhemsk svensk trafik ska kunna inhämtas. Därtill ska ytterligare myndigheter kunna uppdra åt FRA att genomföra signalspaning med viss inriktning. Därutöver ska tillstånd till signalspaning kunna meddelas av en särskild befattningshavare hos FRA i stället för att tillståndet ska behöva inhämtas från Försvarsunderrättelsesdomstolen.

Till detta kommer att de olika åtgärder som vissa myndigheter ska vidta för att utöva kontroll och tillsyn över verksamheten inte ska gälla under krig eller krigsfara.

Dessutom ska FRA kunna överföra personuppgifter utomlands även om man inte kunnat förvissa sig om skyddet för uppgifterna. Undantag ska även gälla från enskildas rätt till information som de annars skulle ha rätt till enligt lag. Utöver detta föreslås att signalspaning även ska kunna bedrivas i övningsverksamhet, i olika nödsituationer för att rädda människors liv eller hälsa eller för att undvika omfattande förstörelse av egendom och att någon underrättelseskyldighet mot enskilda som berörs av signalspaning inte längre ska gälla. Reglerna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2025.

Advokatsamfundets uppgift är främst att ta ställning till hur Utredningens förslag påverkar den enskildes rätt till integritet och privatliv samt huruvida den eventuella kränkningen av denna rätt står i rimlig proportion till samhällets intresse av att kunna behandla personuppgifter inom de aktuella verksamhetsområdena.

Advokatsamfundet instämmer i och för sig i Utredningens bedömning att det föreligger ett behov av utökade möjligheter till signalspaning i situationer av krig eller krigsfara och finner även att det är angeläget att sådana regler finns för att bidra till skyddet av Sveriges säkerhet, territorium och suveränitet. Samtidigt har Sverige även ett ansvar mot sin egen befolkning att fortsätta värna om de demokratiska och rättsstatliga värdegrunderna.

Advokatsamfundet saknar en djupare analys av hur förslaget förhåller sig till och uppfyller de grundläggande demokratiska och rättsstatliga principerna. Det saknas även en analys av hur det ska kunna garanteras att en efterhandskontroll avseende genomförd signalspaning och dess konsekvenser ska kunna genomföras på ett effektivt sätt. Vad gäller inhämtning av lagrade data saknas en bedömning av såväl hur gammal data som får inhämtas som vilka andra begränsningar som ska gälla för lagrade data jämte konsekvenser inhämtning av lagrade data kan få för den personliga integriteten och allmänhetens tillit till myndigheterna. Detsamma gäller beträffande signalspaning som sker i övningsverksamhet och därvid saknas även en bedömning av vilka särskilda begränsningar som bör kunna gälla för sådan inhämtning för att åtgärderna inte i onödan ska inkräkta på den personliga integriteten. Advokatsamfundet får även särskilt uppmärksamma om den proportionalitets-avvägning som vid tillståndsprovningen ska göras mellan intresset av signalspaningen och det integritetsintrång som kan bli följden därav. I detta sammanhang saknas krav på att det ska göras en bedömning av vilka hot,

risker och vilken skada som kan följa av en signalspaning, vilket i sin tur omöjliggör en bedömning av vilket av de båda intressena som väger tyngst. Dessutom saknar Utredningen enligt Advokatsamfundets uppfattning tillräckliga bedömningar och resonemang kring integritets-, informations- och rättssäkerhetsfrågorna.

Mot denna bakgrund kan Advokatsamfundet inte ställa sig bakom Utredningens förslag och får därför avstyrka detsamma.

Synpunkter

Advokatsamfundets inställning till Utredningens förslag

De bestämmelser som Utredningen föreslår är av sådan art att de enligt Advokatsamfundet i och för sig kan anses berättigade i en situation av krig eller krigsfara. Men, det finns vissa inslag i Utredningens förslag som Advokatsamfundet finner vara särskilt betänkligt och som förtjänar ytterligare överväganden.

Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet i krig eller krigsfara

Advokatsamfundet konstaterar att Utredningens förslag innebär omfattande utökningar vad gäller signalspaning. Samtidigt kan Advokatsamfundet instämma i Utredningens bedömning att omvärldsutvecklingen jämte de försvars- och säkerhetsmässiga behoven innebär ett behov av anpassning av regelverken.¹ Av naturliga skäl gäller detta inte minst i tider av krig eller krigsfara då behoven blir särskilt påtagliga.

Utredningens förslag innehåller bestämmelser som i krig eller krigsfara ska möjliggöra signalspaning även avseende sådan inhemsk kommunikation som sker mellan subjekt som befinner sig i Sverige. Därtill ska kretsen av de myndigheter som är behöriga att genom så kallad inriktning hos FRA initiera signalspaning utökas så att ytterligare myndigheter kan göra en sådan initiering. Till detta kommer att beslut om signalspaning ska kunna fattas av en för detta ändamål särskilt utnämnd befattningshavare vid FRA, som alltså tillhör den myndighet som därefter ska verkställa signalspaningen. Därutöver ska FRA ha rådighet över signalbärare och enskilda ska inte längre ha rätt till information om behandling av deras personuppgifter. Det ska i krig eller krigsfara inte heller utföras någon kontroll eller

¹ SOU 2024:59 s. 11 f. och 77 ff.

tillsyn avseende hur signalspaningen sker eller hur uppgifter behandlas, utan kontrollen ska ske först i efterhand. Allt detta utgör enligt Advokatsamfundet väsentliga avsteg från de demokratiska och rättsstatliga principerna, samtidigt som det kan ifrågasättas om de ingrepp i enskildas fri- och rättigheter som förslaget innebär är alltför långtgående för att uppfylla gällande proportionalitetskrav.²

I motsats till de länder som på olika sätt utgör hot mot sin omgivning är Sverige en stabilt fungerande demokrati och rättsstat. Av detta skäl har befolkningen en befogad anledning att förlita sig på att Sveriges ambition är att fortsätta vara en sådan stat och att man inte faller för frestelsen att i allt fler sammanhang genom olika regler frångå de principer som gäller i demokratier och rättsstater. Detta förutsätter att det finns effektiva möjligheter att i vart fall i efterhand pröva om myndigheternas agerande skett i överensstämmelse med dessa principer.

Efterhandskontroll av signalspaningen

Advokatsamfundet kommer fram till att de möjligheter till kontroll i efterhand som Utredningen föreslår inte är tillräckligt tydliga eller uttömmande. Det framgår exempelvis inte hur en sådan efterhandskontroll ska kunna ske som kan utreda hur inhämtad information har använts, var den finns eller till vem informationen har utlämnats. Det utvecklas inte heller vilka befogenheter, redskap eller resurser som ska kunna stå till förfogande för kontrollen. Ytterst finns det en risk för att kontrollmöjligheten mer eller mindre blir en papperskonstruktion utan att kunna vara effektiv.³

Utökad signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet även i fredstid

Utredningens förslag innebär att förutsättningarna enligt lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska utökas för att kunna utföra signalspaning även i fredstid. Detta innebär att även lagrade signaler ska kunna inhämtas, att signaler ska få inhämtas även vid övning, samt att myndigheten får vidta nödvändiga tekniska åtgärder för att kunna genomföra inhämtningen.

² Jfr. artikel 8 i Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) och 2 kap. 6, 20 och 21 §§ regeringsformen (1974:152) (RF)

³ Jfr. SOU 2024:59 s. 117 ff.

Inhämtning av lagrade signaler

Advokatsamfundet finner att en möjlighet att inhämta även lagrade signaler och inte enbart signaler som är under förmedling i stort sett är mindre betänklig. En uppgift som är under förmedling skulle kunna anses övergå till att vara lagrad omedelbart vid det ögonblick meddelandet har mottagits, vilket skulle medföra vissa gränsdragningsproblem. Därför är det inte onaturligt att en signal skulle kunna inhämtas även när den mottagits. Vad som däremot kan bli bekymmersamt är om signalspaning ska kunna omfatta även sådan data som funnits lagrad hos någon under en något längre tid. Utredningen anger nämligen ingen begränsning avseende den tid som ska få ha pågått från den tid där berörda signaler har mottagits till dess att de inhämtas genom signalspaningen. Därmed skulle även äldre kommunikation kunna bli föremål för signalspaningen vilket inte i tillräcklig grad har uppmärksamrats av Utredningen.⁴

Exempelvis har vissa leverantörer av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster enligt lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK) en skyldighet att för brottsbekämpande ändamål lagra trafikdata under vissa angivna tider, i normalfallet sex månader.⁵ Samtidigt har leverantörerna en skyldighet att tillhandahålla så kallade samverkanspunkter där signaler kan inhämtas vid signalspaning.⁶ Detta innebär att utifrån leverantörernas perspektiv och enligt vad som uttryckligen anges i LEK, så är ändamålet bakom lagringsskyldigheten följaktligen inte att tillhandahålla data för signalspaning. Därmed torde signalspaningen inte få ske beträffande data som hos leverantörerna lagrats för brottsbekämpningsändamål, när det saknas bestämmelser i LEK om att lagringen även får ske för signalspaning.

Signalspaning i övningsituationer

Utredningen föreslår införandet av en möjlighet att kunna genomföra signalspaning i övningsituationer. Förslaget innehåller dock inga begränsningar avseende vilka slags signaler som ska kunna inhämtas i samband med övningar. I sådana fall ser inte Advokatsamfundet hur övningen ska kunna ge sådan information vars värde är klart större än det integritetsintrång som inhämtningen kan innebära. Kraven på proportionalitet torde gälla även i dessa sammanhang och integritetsintrånget torde i

⁴ Jfr. SOU 2024:59 s. 53.

⁵ 9 kap. 22 § LEK.

⁶ 9 kap. 30 § LEK.

sådana fall rimligen kunna anses väga tyngre än intresset av åtgärden, särskilt när det inte är fråga om någon inhämtning för skarpa ändamål.

För att undvika onödigt integritetsintrång borde det enligt Advokatsamfundets bedömning kunna övervägas att exempelvis ordna med en särskild signalutväxling som får bli föremål för inhämtning i samband med övningen i stället för att låta den omfatta sådana signaler som kanske rentav saknar intresse för Sveriges säkerhet. På detta sätt skulle inhämtningen inte behöva omfatta någon kommunikation där något integritetsintresse kränks.

Förutsättningarna för tillstånd till signalspaning

Oaktat att det egentligen inte är föremål för någon lagstiftningsåtgärd enligt Utredningens förslag, vill Advokatsamfundet ändå påtala en särskild frågeställning som uppkommit i sammanhanget. I lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet anges vissa förutsättningar som ska vara uppfyllda för att Försvarsunderrättelsedomstolen ska meddela tillstånd till signalspaning. En sådan förutsättning är att uppdraget måste beräknas ge information vars värde är klart större än det integritetsintrång som inhämtning i enlighet med ansökan kan innebära.⁷

För att en sådan avvägning ska kunna göras måste det göras en analys av vilket slags information som uppdraget kan ge tillgång till, hur känslig informationen kan vara för den som informationen gäller, vilka hot eller risker som typiskt sett kan föreligga mot informationen, hur sannolikt det är att hoten kan förverkligas, samt vilken skada som typiskt sett kan inträffa om hoten blir verklighet. Advokatsamfundet får därför framhålla att avsaknaden av en sådan analys gör det omöjligt att kunna göra den intresseavvägning som ska ske enligt lagen. Då går det nämligen inte att bedöma vilket värde integritetsintrånget kan ha och i så fall blir det inte heller möjligt att göra den intresseavvägning som krävs. Det kan inte göras gällande att värdet av signalspaningen klart överstiger integritetsintrånget om intrånget inte har värderats.

I enlighet med lagen (2009:966) om Försvarsunderrättelsedomstol har Advokatsamfundet fått till uppgift att föreslå vissa ledamöter som ska utgöra integritetsskyddsombud vid Försvarsunderrättelsedomstolen i samband med prövning av FRA:s ansökningar om tillstånd till signalspaning.⁸ Om det inte finns någon analys

⁷ 5 § p. 3 lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

⁸ SOU 2024:59 s. 57 f.

avseende integritetsintrångets art och omfattning kan integritetsskyddsombudet inte heller bedöma om förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda.⁹ Detta gäller självfallet även i Försvarsunderrättelsesdomstolens prövning av om förutsättningarna är uppfyllda för att tillstånd ska meddelas. När FRA inte presenterar någon sådan analys har det följaktligen inte visats att förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda och därmed torde domstolen inte kunna bifalla ansökan om tillstånd till signalspaning. Om tillstånd detta till trots meddelas i dessa situationer torde detta således även ha skett i strid med lag.

Advokatsamfundet får därför efterlysa att det i tillämplig lagstiftning förtydligas att FRA ska åläggas att presentera en analys och bedömning även av de hot, risker och skador som kan uppkomma vid överföring av uppgifter utomlands. Frågeställningen kan dock få särskild betydelse i samband med eventuellt informationsutbyte med andra länders underrättelseverksamhet. Då är det nödvändigt att bedöma informationens känslighet för att kunna avgöra vilka risker för den enskilde som är aktuella vid ett sådant informationsutbyte.¹⁰

Integritetsfrågorna

En i sammanhanget problematisk omständighet är att många länder som bedriver underrättelseverksamhet inte delar våra värderingar om demokrati, mänskliga fri- och rättigheter och rättsstatliga principer. Sådana länder är mer eller mindre likgiltiga för uppfyllandet av sådana intressen. Detta medför att begränsade befogenheter för svensk underrättelseverksamhet ger sådana länder ett visst övertag när det gäller arten och omfattningen av underrättelseverksamheten. Ytterst syftar underrättelseverksamheten till att skydda vår demokrati, de mänskliga fri- och rättigheterna och de rättsstatliga principerna. Samtidigt innebär underrättelseverksamheten som sådan typiskt sett en begränsning av dessa rättigheter och principer, så att ett tillvaratagande av det ena intresset leder till en inskränkning i det andra. Som vanligt i detta slags sammanhang måste det alltid göras en balanserad avvägning mellan de olika och ofta kolliderande intressena.

Svensk lagstiftning om signalspaning har varit föremål för prövning i en dom den 25 maj 2021 i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.¹¹ Europadomstolen

⁹ 5 § p. 3 lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, jfr. SOU 2024:59 s. 58.

¹⁰ SOU 2024:59 s. 70 f. och 122 ff.

¹¹ Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas dom den 25 maj 2021 i målet Centrum för rättvisa v. Sweden (Application no. 35252/08).

fann därvid i domen anledning att särskilt framhålla vissa brister.¹² I berörd lagstiftning saknades skydd för uppgifter om juridiska personer.¹³ Den information som framkommer kan i princip fritt användas som bytesvara med andra länder utan att det behöver säkerställas hur informationen används och skyddas där, vilket innebär att det inte sker någon avvägning mellan intresset att utbyta underrättelser och om detta är nödvändigt eller godtagbart i ett demokratiskt samhälle.¹⁴ Därtill saknar den enskilde möjlighet att kontrollera att uppgifterna åtkommit korrekt och på ett lagligt sätt, bland annat till följd av tillämpliga sekretessregler.¹⁵ Såvitt Advokatsamfundet kan bedöma kvarstår denna problematik till stor del och gör sig gällande även avseende Utredningens förslag.

Datalagringsdirektivet ålade EU:s medlemsländer att för brottsbekämpningsändamål under viss tid lagra trafikdata avseende elektronisk kommunikation.¹⁶ Direktivet ogiltigförklarades senare av EU-domstolen som fann att den generella datalagring som avsågs enligt direktivet kan leda till att allmänheten känner sig ständigt övervakad.¹⁷

Dessa domar visar att en omfattande övervakning som sker i allt fler sammanhang och under förhållanden där det blir otydligt när och under vilka förutsättningar övervakningen sker i sig innebär en risk för att enskilda upplever sig som utsatta för omotiverade och överdrivna ingrepp i deras fri- och rättigheter. Under sådana förhållanden kan de föreslagna reglerna skada förtroendet mellan allmänheten och samhället. Inför införandet av lagstiftning som på olika sätt gör intrång i enskildas fri- och rättigheter måste detta därför ske med måttfullhet och noggranna hänsynstaganden. Eftersom Utredningens förslag innebär långtgående sådana slags intrång där räckvidden dessutom är tämligen oklar kan förslagen därför rentav vara kontraproduktivt. Advokatsamfundet finner inte att Utredningen i tillräcklig grad har beaktat dessa risker och efterlyser därför en mer genomgripande analys därav.

¹² Se p. 369, s. 92 i ovannämnda dom.

¹³ Se p. 342, s. 86 f. i ovannämnda dom.

¹⁴ Se p. 318 och 326–330, s 81 ff. i ovannämnda dom.

¹⁵ Se 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), även p. 354–356 och 359–364, s. 89 ff. i ovannämnda dom.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG.

¹⁷ Se p. 37 i EU-domstolens dom den 8 april 2014 i de förenade målen C 293/12 och C 594/12.

Advokatsamfundet har därutöver konstaterat att Utredningen till övervägande del har bestått av representanter för sådana organisationer som har ett intresse i att de föreslagna signalspaningsåtgärderna ska få genomföras. Det har exempelvis inte ingått någon representant från Advokatsamfundet. Därmed finns en klar risk för att det i Utredningen förelegat en betydande slagsida till fördel för signalspaningsintresset och att integritetsfrågorna därmed fått alltför liten uppmärksamhet.¹⁸

Cyber- och informationssäkerhetsfrågor

Utökade möjligheter till signalspaning aktualiserar även frågor om cybersäkerhet och informationssäkerhet.¹⁹ Advokatsamfundet finner att Utredningen behandlat dessa säkerhetsfrågor i alltför begränsad utsträckning. De föreslagna bestämmelserna kommer att innebära att allt fler uppgifter kommer att behandlas om allt fler personer, vilket typiskt sett medför ökade risker både för den personliga integriteten och de system som används för signalspaningen. Detta väcker flera olika säkerhetsfrågor av bland annat organisatoriskt, administrativt eller tekniskt slag, inte minst om vilka behörigheter som ska finnas för åtkomst till den information som förekommer och hur behörigheterna administreras. Olika säkerhetsåtgärder behövs för att säkerställa att åtkomst till informationen endast föreligger för sådan personal som vid det aktuella tillfället verkligen behöver ha tillgång till informationen i utförandet av sina arbetsuppgifter.

Det handlar härvid om att minimera risker för integritetsintrång men även för att tillse att det material och den information som förekommer inte är felaktig, bristfällig eller förvanskad. Dessa säkerhetsfrågor anser Advokatsamfundet borde ha behandlats med betydligt större omsorg och intresse. Det saknas ordentliga resonemang kring vilka hot och risker för den personliga integriteten som kan tänkas uppkomma till följd av Utredningens förslag. Möjligheterna att kontrollera hur informationen spritts, vilka som haft åtkomst till den och för vilka ändamål informationen kan ha använts minskar om det är fler aktörer och fler personer som får tillgång till den. Informationen kommer därtill att behandlas på fler ställen, i fler informationssystem och med en större spridning.

¹⁸ SOU 2024:59 s. 3 och 46, även s. 90 ff.

¹⁹ Närmare om cybersäkerhet och informationssäkerhet jämte förhållandet mellan dessa begrepp, se SOU 2015:23 s. 14 ff. och 42, även SOU 2024:18 s. 121 ff.

Även om FRA i sin personal sannolikt har tillgång till landets ledande expertis när det gäller informationsteknik, informationssäkerhet och IT-forensik finner Advokatsamfundet inte att det är tillfredsställande om Utredningen endast låter frågorna om cybersäkerhet och informationssäkerhet bli föremål för myndigheternas eget ansvar för sin hantering av information och de säkerhetsåtgärder som krävs. Behandling av sådan information som framkommer i samband med signalspaning är av sådan art att den typiskt sett leder till betydande hot och risker för den personliga integriteten. Därför borde detta slags frågor aktualiseras i betydlig högre grad i lagstiftningsarbeten av här aktuellt slag.

Rättssäkerhetsfrågor

Den information som insamlas vid signalspaning kan komma att ligga till grund för olika slags åtgärder. Åtgärderna kan i vissa fall komma att riktas mot enskilda personer som förekommer i materialet. Detta ställer särskilda krav på att informationens riktighet och robusthet kan garanteras så långt det bara är möjligt. Ju lägre säkerhetskrav som ställs på behandlingen och informationens riktighet, desto större blir riskerna för att det förekommer fel eller brister i materialet. Om materialet dessutom ska kunna användas och läggas till grund för olika slags åtgärder blir riskerna större för att ingripandena sker felaktigt eller på felaktig grund om informationens tillförlitlighet kan ifrågasättas. På detta sätt finns det dessutom ett mycket nära samband mellan rättssäkerhetsfrågorna och cyber- och informationssäkerhetsfrågorna.

Advokatsamfundet anser följaktligen att Utredningen inte har uppmärksammat frågorna om cybersäkerhet, informationssäkerhet, IT-säkerhet eller rättssäkerhet i tillräcklig utsträckning. Det saknas en betydligt djupare genomgång och analys av de hot och risker som signalspaning kan föra med sig, jämte en bedömning de skadeverkningar som skulle kunna uppkomma till följd av ett förverkligande av dessa hot och risker.

Avslutning

Advokatsamfundet finner att det i och för sig finns ett berättigat intresse i att samhället kan bedriva signalspaning i syfte att skydda civilbefolkningen och Sveriges territoriella integritet mot främmande makt. Det ligger därtill ett berättigat intresse i att sådana åtgärder kan ske i hemlighet. De senaste årens försämrande utveckling på det säkerhetspolitiska området har medfört att detta slags åtgärder har blivit alltmer

aktuella. I situationer av krig eller krigsfara är den mest väsentliga och akuta frågan att bevara Sveriges suveränitet och territorium. Detta föranleder Advokatsamfundet att i grunden ha förståelse för den delen av Utredningens förslag, men finner inte att integritetsfrågorna har uppmärksammats i tillräcklig omfattning.

Utredningens förslag innebär att omfattningen av signalspaningen kommer att öka. När den information som framkommer kan komma att läggas till grund för olika slags åtgärder som i vissa fall kan vidtas mot enskilda medför detta typiskt sett särskilda och utökade risker för de olika säkerhetsfrågor som lyfts ovan. Detta borde ha gett Utredningen anledning att närmare bedöma och resonera kring dessa frågeställningar och analysera bland annat vilka särskilda säkerhetsåtgärder som bör vidtas. Utredningen har således enligt Advokatsamfundets uppfattning tillmätt behovet av åtgärderna och deras effektivitet alltför stor betydelse på bekostnad av integritets-, informationssäkerhets- och rättssäkerhetsfrågorna.

Samtidigt känner Advokatsamfundet en allt större oro för den pågående rättsutvecklingen, där allt fler uppgifter om allt fler människor ska kunna behandlas av fler personer för allt fler ändamål. När regelverk med sådan innebörd blir allt fler och komplexa medför detta att det blir allt svårare för de enskilda att förutse hur och varför deras uppgifter behandlas, samtidigt som det blir svårare att kontrollera att uppgifterna inte används för ooberättigade ändamål. Det finns en påtaglig risk för att de enskilda i allt högre grad upplever sig vara övervakade och att deras förtroende för samhället minskar i motsvarande grad. Sverige är en demokratisk rättsstat och signalspaningen ska enligt Advokatsamfundet även syfta till att Sverige ska kunna behålla dessa egenskaper. Det försämrade säkerhetspolitiska läget må föranleda särskilda åtgärder men detta får inte medföra att vi ger upp de värden och grundläggande principer som är och ska vara kännetecknande för vårt land. Annars har ju de onda krafter som hotar oss vunnit.

De förhållanden som Advokatsamfundet har påtalat i detta remissyttrande innebär därmed sammantaget att Utredningens förslag måste avstyrkas.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander